

Raplamaa turvalisuse raport 2019

Vastavalt Siseturvalisuse arengukavale (STAK) 2015-2020 moodustati Raplemaal turvalisuse nõukogu 2016. a. jaanuaris, nõukogu juht oli maavanem ja nõukogusse kuulus 23 inimest - erinevate organisatsioonide juhid. 2018. aastal võttis maavalitsuse ülesanded üle **Raplamaa Omavalitsuste Liit** ning moodustati uues vormingus **turvalisuse nõukogu**, mis koosneb 10-st inimesest: vallavanematest (4), pääste, politsei, Kaitseliidu pealikest, usuorganisatsioonide esindajast ning ROLi töötajatest, kes esindavad rahvatervise- ja arendusvaldkondi. Nõukogu juhiks on Rapla vallavanem. Turvalisuse nõukogu tegevus on rahastatud Euroopa Sotsiaalfondi projekti "Riskikäitumise ennetamine, riskis olevate perede toetamine ning turvalise elukeskkonna arendamine" vahenditest. 2019. aastal jätkasid tegevust maakonna tervise ja turvalisuse meeskonnad: **tervisenõukogu, uimastiennetusnõukogu, liikluskomisjon ja omavalitsuste ülene kriisikomisjon**. Koos käib igakuiselt riigiasutuste juhtide ümarlaud.

Rapla maakond on maakond, kus viimase kümne aasta jooksul on elanike arv vähenenud rohkem kui 3150 elaniku võrra. 2018-2019 võrdluses on aga Raplemaal elanike arv tõusujoones (0,04 %), mis on Eesti üldpildis väga positiivne. 2019. aasta alguses oli rahvaarv maakonnas **33 311 inimest**. Rapla maakonna soolis-vanuselise struktuuri osas olulisi erinevusi Eesti näitajatega ei ole: lapsed (0-14) on Raplemaal elanikkonnast 17 %, tööelisi (15-64) 57 % ja pensioniealiste elanike (65+) osatähtsus on maakonnas viimase 10 aasta jooksul kasvanud ja on nüüd ca 26 %. Keskmine eeldatav eluiga on viimase kümne aasta jooksul pidevalt tõusnud (2018 – 77,7), kuid meeste (73) ja naiste (82,5) näitajate vahe on siiski **rohkem kui 9 aastat**.

Raplemaal oli 2019. aasta lõpus töötuse määr 4,9 % (töötute arv 776), mis on veidi väiksem Eesti keskmisest (5,3 %), brutotulu poolest on Raplamaa jätkuvalt maakondadest esimese viie seas (1200 €, Eesti keskmine 1407 €) Harju-, Tartu-, Lääne- ja Viljandimaa järel.

Raplamaa on Eesti mõistes turvaline maakond. 2019. aasta Eesti **kuritegevuse** ülevaatest selgub, et Raplemaal registreeriti 150 (-29 võrreldes 2018. aastaga) kuritegu 10 000 elaniku kohta.

Kuritegude arv 10 000 inimese kohta maakondades (Justiitsministeerium 2020)

2019 registreeriti Raplemaal 423 (-121) ja saadeti prokuratuuri 342 kuritegu. Vormistati 2930 (+327) väärteomaterjali. Kuritegevus langes 15 % ja seda eelkõige varavastase (30 %) kui liikluskuritegude (26 %) arvelt. Raskeid kuritegusid registreeriti 30 (-22) ja raskeid peitkuritegusid 29 (5).

Väärtegudest domineerivad endiselt liiklusalased eksimused (2414), millest omakorda lõviosa moodustavad kiiruseületajad (1052).

2019 alustas politsei kriminaalmenetlust 102 kehalise väärkohtlemise asjas. Avaliku korra raskeid rikkumisi oli 26. Raskeid tervisekahjustusi tekitati 2 korral. Vargusi registreeriti 80, neist eluruumist 24, omavolilisi sissetungimisi oli 10. **Narkosüütegusid** avastati 52. **Alaealised** panid toime 43 kuritegu.

Kõige häirivamaks probleemiks Raplamaal on jätkuvalt **vägivald**. See moodustab ligemale pool (44 %) kogu kuritegevusest. Vägivallakuritegudest 56 % pannakse toime eluruumides, 12 % noorteasutustes ja 11 % tänaval. Kahe viimase osas on tegemist tõusutrendiga. Vägivallajuhtumitest omakorda domineerivad **lähisuhtevägivalla** juhtumid.

Politsei sai 2019. aastal 1513 väljasõidukorraldust, kuhu oli vaja reageerida kiiresti. Tegemist oli vahetu ohuga või isegi kõrgendatud ohuga inimese elule ja tervisele või siis oli sellise ohu tekkimine väga tõenäoline. 369 (2018 - 304) korral oli väljakutse sisuks lähisuhtevägivald.

Oluline on varajane märkamine ja kohene abi ohvrile. Sellele peab järgnema igakülgne võrgustikutöö nii kannatanuga kui ka kurjategijaga. 2019 liitus Raplamaa **MARAC programmiga**, mille võrgustik teeb kõik selleks, et perevägivalla probleem lõpuni, läbi võrgustikutöö, lahendada.

Turvaline kodukant – turvaline kool. 2019. aastal alustas Rapla politseijaoskond koolides (2019 - 5 ja 2020 - 10 kooli) avatud ruumi arutelusid, mille eesmärgiks on ühtne inforuum kooliealiste lastega töötavate spetsialistide koostöövõrgustiku osas, lisaks teadlikkus kaasaegsetest võimalustest ja valmisolek koostööks. Nende kohtumiste tulemus ongi varajane märkamine ning õigeaegne sekkumine.

Avatud ruumis osalevad politseinikud, KOV töötajad, õpetajad ja kooli tugipersonali, õpilasomavalitsuste esindajad, noortekeskuste ja -tubade töötajaid, ohvriabi spetsialist, sotsiaalkindlustusameti, Rajaleidja, ATH tugigrupi ja Töötukassa esindajad ning teised partnerid, kellele on tähtis laste heaolu.

Kaardistatud sagedasemad probleemid (millele leitud avatud ruumis ka lahendusi):

- Kuidas käituda, kui laps on endale või teistele ohtlik?
- Kuidas saada vanem koostööle? Kuidas hoida probleemide tekkimisel koostööd kodu ja õppeasutuse vahel?
- Kuidas tagada õpetajate ja õpilaste turvalisus koolis?
- Kuidas märgata, käituda vägivalla juhtumi puhul?
- Mida teha, kui mind kiusatakse?
- Milliste vahenditega parandada liiklusohutust?
- Milliste lastega seotud juhtumite puhul teavitada ja keda teavitada?
- Kuidas märgata väärkoheldud last?
- Kuidas tulla toime kaasava haridusega (palju erivajadusega õpilasi; tavalaste toetamine; õpetaja toetamine)?
- Kuidas koolis toime tulla vähese vanemliku hoolitsusega lastega (teeb seda, mida tahab, lapsevanematel jõud üle ei käi)? Kuidas käituda allumatu lapsega?
- Kuidas ennetada õpetajate/õpilaste vaimset läbipõlemist?

2019. aastal registreeriti Raplamaal 84 **liiklusõnnetust**, millest 27 (-3) olid inimkannatanuga.

Vigastada sai 32 (-1) inimest, hukkus 5 (-3).

Hukkunutega liiklusõnnetused toimusid maakonna eri paigus, ühtset ohtlikku piirkonda ei ole. Kolme õnnetuse puhul oli süüdlaseks joobes sõiduauto juht, ühel korral ei olnud süüdlase (hukkunu) joovet võimalik tuvastada ja ühe õnnetuse põhjustas kaine ja juhtimisõigusega juht. Hukkunutest olid 2 naised ja 3 mehed. Hukkus 2 sõiduauto esimesel kõrvalistmel istunud kaasreisijat, 1 sõiduauto ja 1 traktori juhti ja 1 jalakäija. Nende liiklusõnnetuste põhjustaja olid vanusevahemikus 36-49 aastased mehed. Neli neist olid Raplamaal elavad isikud, 1 Harjumaal elanud isik. Õnnetustes, kus hukkus inimene, oli kahel korral põhjuseks teelt väljasõit (traktor joobes juhiga kaldus kraavi, joobes juhi

sõiduauto kaldus suurel kiirusel teelt välja). Ühel juhul kaldus sõiduauto vastassuuna vööndisse, kus pörkas kokku vastutuleva veoautoga ja ühel korral sõitis joobes juht kaldudes vastassuunda, otsa jalakäijale. Turvavarustus puudus ühel liiklusõnnetuse tagajärjel hukkunud liiklejal. Hukkunutega liiklusõnnetuste puhul on sarnased ja läbivad tegurid, mille tõttu õnnetused toimuvad ja miks on tagajärjed just nii traagilised:

- sõiduki juht on tarvitanud eelnevalt ohtralt alkoholi
- sõiduki sõidukiirus ei vasta tee ja ilmaoludele ning juhi juhtimisvõimele
- ei kasutata turvavarustust
- tähelepanematus või rutiin (kõrvalteelt peateele ette sõitmine)

Vigastatutega õnnetusi toimus 27, milles sai viga 32 inimest. 27-st õnnetusest 7 olid põhjustatud joobes juhtide poolt, sh 3 hukkunuga õnnetust. Ülejäänud 4 õnnetust, kus sai inimene vigastada joobes juhti süül, toimusid teelt väljasõidu tõttu. Ühel puhul oli tegemist mootorratturiga, kolmel juhul sõiduautoga.

Raplamaal registreeritud 84-st liiklusõnnetusest 21 on põhjustanud **joobes juht**, s.o 25 %. Liiklusõnnetused toimuvad erinevatel teedel ja erinevatel teelõikudel. Raplamaad läbivatel põhimaanteedel - Tallinna-Pärnu maanteel - toimus 3 kannatanute ja hukkunuga õnnetust ning Tallinn-Rapla-Türi maanteel samuti 3 vigastatuga õnnetust. Hukkunutega õnnetustest 1 toimus põhimaanteel ja ülejäänud kõrvalmaanteel või kohalikel teedel. Õnnetused toimuvad rohkem seal, kus on tõmbekeskused ehk kus on suurem liiklustihedus: Märjamaa, Kohila ja Rapla ning nende keskuste lähiümbruses.

Ühe ennetustegevusena alustasid Rapla politseinikud loengute läbiviimist **autokoolides**. Kontakt kõikide tegutsevate autokoolidega (4) on olemas ja kõikides gruppides viidi läbi politsei loeng liiklusohutusest, liiklusõnnetuste tekkemehhanismidest ja tagajärgedest.

Päästeameti reageerimisega **päästesündmusi** oli 2019. aastal kokku 777 (+ 82), millest 115 (- 34) olid tulekahjud. **Tulekahjudest** 27 olid hoonetulekahjud, millest 18 on eluhoonetulekahjud, 31 olid metsa ja/või maastiku tulekahjud, 31 tulekahju toimus väljaspool hooneid (N: ohtlik lõke, prügikast, grill-seade vms) ning 14 olid sõidukitulekahjud.

Suuremad põhjused hoonepõlengutes (nii elu- kui mittelehooned) viie aasta läbilõikes on olnud: rike elektripaigaldises – 27 , lahtise tule kasutamine - 26, konstruktsioonipuudus – 13 ja suitsetamine – 11.

Raplamaal hukkus 2019. aastal **tulesurma** läbi 3 inimest (+3) ja **uppus** 1 (+1) inimene.

Vabatahtlikke komandosid on maakonnas 10, kokku tehti 164 väljasõitu, enim Kehtna VPK (73), Lokuta VPK (25) ja Vana-Vigala VPK (19) poolt.

Raplamaal on õnnetuste ennetus endiselt kõrgel tasemel. **Kodukülastusi** tehti 929 korral (Märjamaa vallas 178, Kohila vallas 235, Rapla vallas 305 ja Kehtna vallas 211), mis samuti aitas otseselt kaasa Raplamaa kodude ohutusele.

Koostöös Päästeametiga tegutsesid kohalikud omavalitsused „**500 kodu**“ projekti raames kodude tuleohutumaks muutmises. Selle projekti abil lahendati maakonnas 2017-2019 **25 kodu** kitsaskohad (Rapla 9, Märjamaa 7, Kehtna 5, Kohila 4). 2020 käivitub uus periood ja uus projekt „Kodud tuleohutuks“, mille eesmärk on sarnane eelmisele perioodile – kohaliku omavalitsuse ja päästeameti koostöös kodusid tuleohutumaks teha.

2019. aastal registreeriti Raplamaal 75 **tööõnnetust**, millest 55 olid kerge ning 20 raske kehavigastusega. Ühtki **surmaga lõppenud tööõnnetust** Raplamaal ei registreeritud. Võrreldes 2018. aastaga on tööõnnetuste arv oluliselt vähenenud, kuid seda pigem kergemate juhtumite võrra. Raskeid tööõnnetusi toimus vaid kahe juhtumi võrra vähem. Sellise hüppe paremuse poole põhjustas aga ilmselt tööõnnetustest teatamise muutus, mis tähendab, et enam ei pea tööinspektsiooni teavitama töövõimetusetä tööõnnetustest. Töökeskkonna paranemise märke saab aga esile tuua siis, kui ka raskete tööõnnetuste arv väheneb.

Enim registreeriti Raplamaal tööõnnetusi puidutööstuses, toiduainetööstuses ning transpordisektoris. Raplamaa ei ole väga suure tööõnnetuste arvuga maakond, kuid tööõnnetusi

võiks olla alati vähem. Kui Eestis keskmiselt toimub ca 6 tööõnnetust 1000 töötaja kohta, siis Raplamaal keskmisest veidi vähem ehk 4,6.

Jätkuvalt on tööõnnetuste peamisteks põhjusteks ohutusnõuete eiramine töötajate poolt ning tööandjate poolt tegemata jäetud korralik töötajate väljaõpe ja juhendamine. Seega on üsna sageli tööõnnetuse toimumise eelduseks kellegi poolt ohutusnõuete eiramine ning seeläbi on ka õnnetused kerged tulema.

2019. aastal Raplamaale uusi naabrivalve piirkondi ei loodud, 2019. aasta lõpu seisuga on Raplamaal kokku **38 naabrivalve piirkonda**, millega on liitunud **742 kodu**.

2018-2019 viidi Raplamaal läbi 5.-9. klasside õpilaste seas **koolikiusamise uuring**. Uuringu partneriks oli Eesti-Rootsi Suitsidoloogia ja Vaimse Tervise Instituut, raport valmis 2019. aasta alguses ning see on leitav [siin](#). Kõik koolid said personaalsed tulemused oma tegevuskavade koostamiseks ning järelduste tegemiseks. Kiusamine teemad on kajastatud ka maakonna tegevuskavas, kus vaimne tervis ja uimastiennetus on üheks prioriteediks.

Sihtrühmadele suunatud turvalisuse alastest sekkumistest võiks välja tuua järgmised tegevused: Maanteeameti eestvedamisel jätkus eakate juhtide liikluskoolitus, eetris olid TREraadios **tervise ja turvalisuse saated** igal neljapäeval, kokku 45 saadet, maakonnalehes Raplamaa Sõnumid ilmus üks erileht(**Tervise Edendaja**) 6. novembril elanikkonnakaitse teemadel. Uimastiennetusnõukogu viis läbi üle kümne aasta taaskord **uimastiennetusnädala** novembri lõpus, mille peateemaks oli kanep.

Märksõnaks oli 2019. aastal **elanikkonnakaitse**. Läbi Siseministeeriumi vastava rahastuse (5750 €) toimusid kõikides valdades elanikkonnakaitse koolitused nii valla töötajatele kui allasutuste ja elutähtsate asutuste juhtidele, toodeti erinevaid infomaterjale ja näidisvahendeid, 6. klassidele viidi ellu KEAT ohutuslaager (120 last) vastavate teemadega eesotsas. Toimusid mitmed koolitused turvalisuse nõukogude liikmetele.